N III.

KURYER LITEWSKI

ZA NAYWYZSZEM POZWOLENIEM

IMPERATORA JMSCI CAŁEY ROSSYI

W WILNIE DNIA 8. LIPCA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

S. Petersburg VS. 27 Czerwca. Półkownik Simanowicz został kommendantem Kaukazkiego półku grenadyerów. Moskiewskiey izby skarbowey Konsyliarz Skorniakow uwolniony od długoletniey służby z pensyą połowy gaży. Chersońskiego sądu kryminalnego Prezydentem został Kolleski Konsyliarz Pestow. Ekaterinosławskiego sądu cywilnego Prezydentem będzie stanu Konsyliarz Szczekutin. Do Czarnomorskiego portu Odessy w pierwszych 15. d. Maja zawineło 68. różnych okrętów; wysłano z niego za granicę 26 t. czetwierci pszenicy, 200. kukuruzy.

AUSTRYA.

Wiedeń 3 lipca. Machinista Wolfsohn ofiarował Elektorowi Bawarskiemu zbior 313 machin i bandażów do chirurgicznego apparatu wchodzących, które dawniey Imperator Jmć Rossyiski i Król Pruski, z pochwałą przyieli. Elektor do artysty własną ręką list napisał, i wielki medal złoty darował.

Arcy X. Antoni Mistrz W. Krzyżacki był przyięty na dworze Pruskim w Frankonii z naywyższą dystynkcyą, co tu bierzemy za dowod ścisłey przyiaźni między 2 Monarchiami trwaiącey. Raz dał Fryderyk 3, ogłosił Arcy X. hasło: Franciszek 2 i Wiedeń; Arcy X. ma odprawić kapitułę w Mergentheim w mieś. ter.

Listy Pragskie brzmią uwielbieniem ludzkości, opatrzności, dobroczynności Cesarza; był w Czechach, widział nędzę poddanych, i przyniosł ratunek; zboża na rynkach obfitość, lichwiarzów i przekupniów zysku niegodziwego chciwych zawstydzono i ukarano przykładnie, lud pełen lepszych nadziei, czeka cierpliwie żniwa obfitego.

Generał Rossyiski Wintzingerode niedawno tu przybyły miał prywatną audyencyą u Cesarza.

W tych d. Kapituła Katedralna w Ołomuńcu odprawi elekcyą Koadiutora Arcy B. którym zostać ma Arcy X. Rudolf.

Z Constantinopola do Baszów Bośnii i wielu innych przyszedł wyraźny rozkaz, ażeby zakupiwszy 30 t. wołów, iakoteż wino, wódkę, inne potrzeby, dostawili rychło do Raguzy, zkąd wszystko póydzie do Corfou dla woysk i flott Rossyiskich.

X. Sasko Cieszyński dla wszystkich Officyerów regimentu którego iest Szefem, stół swóy ofiarował przez cały przeciąg obozowania pod Sommering, żołnierzom po 4 graycary codzień dawać kazał.

W okolicach Krakowa był rozruch z przyczyny drogości i niedostatku chleba. Kupiec 4. statki pszenicą ładowne spławiał do Gdańska, pospólstwo zgromadzone wyprowadzić za granicę nie dopuściło. Zaczynamy obfite żniwo, które powszechną troskliwość uspokoi.

SZWECYA.

Stockholm 22. Czerwca. Odprawił się kampament wielki w Scanii. Król z Małżonką i następcą tronu byli w obozie. Popisy trwały d. kilkanaście; zgromadzone w znaczney liczbie regimenta konne, piesze, artyllerya manewrowały. Gdy rozeyść się iuż miały na dawne leże, d. 18. rano Monarcha otoczony starszyzną, i gwardyą stanoł we środku, wyciągać kazał z obozu kolumnom, które żegnały iego powszechnym wystrzałem. Żołnierze zatém wołali: Niech Bóg zachowa Króla. Gustaw Adolf oświadczył Officyerom naywyższe ukontentowanie, przypominaiąc, że w rzemieśle swoiém cwiczyć się pilnie powinni dla obrony kraiu, na wzór przodków sławnych. G. Toll imieniem całey armii dziękował Monarsze, który 80. wyższych Officyerów na obiad zaprosiwszy, wyiechał do Helsinborg. Miał znaydować się na popisach następca tronu Duńskiego; przeszkodziło narodzenie córki i niebezpieczna słabość Królewiczowey.

TURCYA.

Belgrad 20 Czerwca. Cierpiemy żywności niedostatek. Na pociechę mieszkańców i Janczarów w mieście panuiących rozeszła się niedawno pogłoska, że Bekir Basza na czele 16. t. Bośniaków przychodzi z odsieczą. Serwianie o tém uwiadomieni zgromadzić kazali całą potęgę narodu swoiego, w przedsięwzięciu nie wpuszczenia do granic prowincyi dawnego pośrednika, ieśli nie oświadczy wyraźnie, iż w myślach spokoynych i przyiacielskich wchodzi. Naczelnik Czerni czeka niecierpliwie powrótu z Constantinopola posła Chrześcian Xirkowicz; iest to mąż pełen oświecenia; rodacy w nim upatrzyli talenta i zdatność do negocyacyi u nich rzadką. Zabrał znaczne summy, których miał użyć na ułatwienie trudności w Porcie zwyczaynych. Spodziewaią się Serwianie, iż Selim 3 pozwoli nakoniec im zostawać pod rządem X. Chrześcianina rodaka, i używać przywileiow udzielnemu narodowi właściwych pod opieką iego naywyższą, iak czynią Multany i Wołochy. Ta nadzieia podobno mylna, przyczyną iest, iż od czasu dawnego nieiaka spokoyność w Serwii panuie; broń zdaie się zawieszona, ustały gonitwy; lud Chrześciański czeka w milczeniu, co odpowie Porta na ich odezwę. Janczarowie chcieliby zapewne co przedsięwziąć, lecz dla sił słabości nie śmieią.

Constantinopol 30 Maja. Przed kilko mieś. obywatele Alepu przynieśli do Sułtana skargę na Baszę swoiego, który uciskaiąc miasto podatkami, był nadto swawolnym i okrutnym. O indagacyą i sąd proszono. Monarcha zesłał na mieysce dobranych Kommissarzów, których powinnością było, weyrzeć we wszystko, i donieść Porcie. Nad nadzieię uciśnionych, rzadkim u narodów Orientalnych przypadkiem, posłańcy wiernie rzecz, iak się miała, przełożyli Sułtanowi. Basza pokazał się winnym, urząd stracił natychmiast, który oddano Baszy Erzerum; na tego zaś mieysce poiechał upadły niedawno Wezyr. Z drugiey strony Basza Akry doniosł Porcie, iż pilnie śledząc znalazł i odzyskał bardzo wiele drogich sprzętów i pieniędzy, które były własnością Ghezzara, przez Jsmaela utaionych lub rozproszonych. Wierność rzadka Solimana pochwałę odniosła; Kapitan Basza wysłał do Akry fregatę, która pomienione skarby ma sprowadzić do stolicy.

Wezyr nowy nieustannie czuwa nad spokoynością i porządkiem u nas. Zywność cenę straciła po ukaraniu surowém kilku niewiernych przekupniów. Dopomaga Ministrowi I Kapitan Basza, wysyłaiąc liczne statki zbroyne, które niedopuszczaią zboża mianowicie wyprowadzać przez Dardanelską ciaśninę do Salonichi.

Eskadra Ottomańska do Alexandryi przeznaczona, druga do Corfou w zupełney gotowości stoią na kotwicach czekaiąc rozkazu ostatniego do wyiścia pod żagle.

HISZPANIA.

Madrid 18 Czerwca. Jest pogłoska, żeśmy nakoniec odebrali długo pożądaną wiadomość o czynnościach flotty z Cadix wysłaney 10 Kwietnia; nie do Indyi wschodniey przeznaczoną była, iak rozumieli Hiszpani, Francuzi, i Anglicy; ta droga nazbyt daleka, mniey iest zna-

ioma naszym Admirałom i żeglarzom. Bliższą i tatwieyszą korzyść wskazywało przedsięwzięcie wyprawy do Indyi zachodniey; tu nie raz był Gravina. Swiadczą o tém listy odebrane z portów S. Ander i Vigo. Mówi 1. D. 11. rano zawinęła do nas korweta Francuzka, od Admirałów Villeneuve i Gravina z Ameryki przysłana. W tey chwili znayduią się na tym statku urzędnicy, do których należy mieć staranie o zdrowiu, i szukaią czyli nie iest potrzebna kwarantanna. Kommendant oświadczył, iż rapporta bardzo ważne przyniosł, i pragnie być wysadzonym na ląd. Maytkowie powiadaią, że przybyli z Trinitad, którą wyspę dawniey Hiszpańską, r. 1797. wydartą przez Anglików, ustąpił im Karol 4. w Amiens; teraz flotta zprzymierzona odzyskawszy, osadę, niemieszkaiąc udała się do Jamaiki.

Podobna tey wiadomość znayduie się w liście z Vigo. D. 12. mówi, od flotty Toulońskiey i Hiszpańskiey przybył do portu statek pocztarski, i doniosł, że Wodzowie zprzymierzeni ważną wyspę Trinitadę, podbiwszy, bynaymniey czasu nie tracąc do Jamaiki pośpieszyli. Kapitan okrętu na ląd wysiadł i do dworu powiozł rapporta.

Czekamy pewnieyszych doniesień; tymczasem przestaniemy na zebraniu wielorakich pogłosek. Flotta zprzymierzona 10. Kwietnia wyszedłszy z Cadix, miała wiatry nadzwyczay pomyślne, tak dalece, iż 22 d. tylko żegluiąc, 2 Maja stanęła pod Trinitadą, która leży blizko brzegów Terra Firma w Ameryce południowey. Woyska natychmiast wylądowały; osadę prawie bez odporu podbito, 1500. Hiszpanów zostawiono na załodze; cała zaś flotta płynąc zachodnią stroną wysp Antilskich udała się do Jamaiki, którą gdy zagarnie, przeyść powinna do S. Domingo, i Marzynów poskromić. 6. okrętów liniowych Hiszpańskich w Havanie uzbroionych przyłączy się do eskadry Admirała Gravina.

Rada Królewska do rządzących miastami pisała list okolny, zalecaiąc w nich utrzymywać ochędóstwo dotąd mało znane, ulice rozszerzać i prostować dla wolnieyszego biegu powietrza, inne zachować ostrożności dla bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców, zabiegaiąc wcześnie morowym chorobom, które od kilku lat Hiszpanią utrapiły bardziey niż inne narody Europeyskie.

W lipcu rok się skończy od zaprowadzenia ospy krowiey do Amerykańskich osad naszych. Wszędy dziś iest znaioma, i dobrze przyięta od mieszkańców. Król Katolicki wyznaczył ze skarbu wielką summę na podróż i inne wydatki dla lekarzów i Chirurgów roznoszących zbawienne lekarstwo w strony nayodleglеysze.
Admirał Salcedo eskadrę z Carthageny raz ieszcze wyprowadziwszy na morze znowu powrócił do portu; nie wątpiemy że tey żeglugi krótkiey celem było maytków ćwiczenie w manewrach większych; gdyż nieprzyiaciel nie mógł zastraszyć Hiszpanów, iako dziś nie maiący prawie żadney potęgi na morzu środziemném.

Monroe poseł Amerykańskich Stanów wyiechał ztąd do Londynu; traktował z dworem naszym o Louisianę i Floridę podobno; skutku negocyacye nie wzięły, nie przeto iednak lękać się trzeba woyny między RP. i Hiszpanią, iak w Anglii rozumiano.

BRYTANNIA W.

Londyn 25 Czerwca. O czynnościach Lorda Nelson żadney dotąd niema wiadomości; iest powszechne rozumienie, iż poymawszy kilka nieprzyiacielskich statków, zna dobrze prawdziwy zamiar wyprawy, i pośpiesza do Indyi zachodniey, ieżeli nie dla ratowania zagrożonych osad, gdyż to będzie poźno, przynaymniey dla pokonania flotty zprzymierzoney, co z łatwością wykona wodz doświadczony, ieżeli prawda że przyłączył do swoiey eskadry Admirałów Knight i Collingwood. Tym sposobem liczyć może 20 okrętów lin. 10 ma Cochrane i Dacres strzegący osad Antilskich.

Mnieysza dziś iest wątpliwość względem obrótów flotty Toulońskiey i Hiszpańskiey. Zewsząd przychodzą trwożące odgłosy, że trafiła nakoniec do Indyi zachodniey. Do Philadelfii 26 Maia zawinął okręt Amerykański z Havany, który doniosł, że G. Lauriston 11 t. Francuzów na ląd wysadził w stronie wschodniey Jamaiki. Przydaią drudzy, że to woysko znaczne korzyści w krótkim czasie odniosło nad Anglikami, których iak wiadomo, nad 3 t. w załodze nie liczono; w milicyach, ochotniku, pospolitém ruszeniu, kto nadzieię położył, zawiódł się i nie znał rzemiosła woiennego. Inni ieszcze twierdzą, że Villeneuve i Gravina woysko na ląd wysadziwszy, krążąc blizko brzegów Jamaiki, spotkali eskadrę Admirała Dacres, zwyciężyli, 4 okręta lin. zabrali. Nie wiemy co rozumieć o tych powieściach; rząd milczy; kupcy nawet żadnego doniesienia nie odbieraią z nowego świata. Przynaymniey to pewna, że Dacres do 9 Maia spokoynie krążył międzу Cubą i S. Domingo, zabieraiąc które spotkał, statki nieprzyiacielskie.

Ostatnia iest pogłoska, że Francuzi wprawdzie lądowali; lecz wkrótce poraził ich Lord Nugent, i do zabrania się na statki przymusił. W kilku d. ustać musi wątpliwość. Tymczasem rozkazano regimentom pieszym: 8. 24. 32. 38. 62. 71. 72. 83. 92. iak nayprędzey w Cork siadać na okręta; należą wszystkie do liczney armii, którą dawno rząd przeznaczył na taiemną wyprawę pod G. Coote; domyślić się nie trudno, że póydą do Indyi zachodniey, gdy każe potrzeba, na odzyskanie straconych osad. Wątpią iednak niektórzy o tey wyprawie nieprzyiacioł, statecznie utrzymuiąc, że Lauriston Marattom posiłek prowadzi.

W szturmie nieszczęśliwym, który G. Lake do miasta Bhurtpore przypuścił, straciliśmy oprócz kommenderuiącego Półkownika Maitland, 1 Podpółkownika, 2 Maiorów, 5 Kapitanów, 18 Poruczników, 40 Unterofficyerów, 182 żołnierzy Europeyskich; Sipayów 52 starszyzny, prostego gminu 172, nie licząc ranionych. Z oblężonego miasta nie 7 t. lecz tylko 700 iazdy Holcar przez dezercyą utracił.

Tenże G. Lake donosi, że 23 grudnia biorąc szturmem zamek nieprzyiacielski Deeg, zdobył ogułem dział 100 metallowych i żelaznych, bardzo wiele ammunicyi. Anglików poległo 28, ranionych 78; Cipayów zabitych 101, ranionych 106. Znaczna iest z naszey strony w ludziach strata; nadgrodzi ią przybycie posiłków, które prowadzi Margrabia Cornwallis i Admirał Trowbridge. Spodziewamy się wkrótce wiadomość odebrać o zupełném upokorzeniu Holcara, i zawoiowaniu całey Indyi, ieśli prawda iest że Toulońska flotta do Azyi nie poszła.

Gardner kilkakroć od brzegów Francuzkich odepchnięty nawałnością, zawsze do nich powrócił. Niedawno stanowszy pod Brestem donosi, że Gantheaume w zewnętrznym porcie ma stoiących na kotwicy okrętów lin. 28; dowód z iaką pilnością i pośpiechem rząd nieprzyiacielski pracuie około flotty swoiey. Nasz Admirał prosi o pomoc, gdyż po oddaleniu się Collingwooda i eskadry do Rochefort posłaney, nie ma przy sobie nad 20 okrętów. Wkrótce Cornwallis przyimie kommendę główną; słychać że w Portsmouth zawiesił flagę na Ville de Paris od 110 armat.

W portach naszych wielka dziś iest czynność; nowa Admiralicya chce być wolną od zarzutów, iakie Oppozycya czyni Melvillowi; uzbraia wiele statków; do morza środziemnego eskadrę posyła, gdzie teraz Hiszpani i Francuzi sobie zostawieni pomyślić mogą o odzyskaniu straconego panowania.

Zawczora z gór otaczaiących Dover widzieli Anglicy za pomocą perspektywy nadzwyczayne obróty w obozach Francuzkich pod Boulogne i Montreuil. 15 t. żołnierza w porządnym szyku stanęło; daley były tłumy ciekawego pospólstwa. Zgadywać trzeba, do czego zmierza nieprzyiaciel; chociaż nam zdaie się grozić blizkiém lądowaniem, przekonani iesteśmy, że zamysłu trudnego nie wykona podobno nigdy. Byliby iednak nagany godnemi Ministrowie, gdyby widząc takie niebezpieczeństwo, wysyłać chcieli woysko regularne i flottę na wyprawy zamorskie, chociaż potrzeba ratowania osad wielka iest i konieczna.

Dostrzegła powszechność, że Pitt i Addington, dziś Lord Sidmouth, nie żyią teraz w zgodzie, przyiaźni, ziednoczeniu, iakie dawniey upatrywano między niemi. Często się zdarza widzieć, iż miewaią opinie przeciwne. Sprawa Melvilla nayprzód różnicę odkryła. Oświadczył wyraźnie przed Parami Addington, że gdyby wiedział; iż w Ministerium znaydzie się człowiek podeyrzany, który stracił ufność Parlamentu, na publiczną naganę zarobił, i odesłanie do sądów kraiowych po karę przestępcom prawa należną, nigdyby nie wszedł do rządu.

Przyłączenie Liguryi nie sprawiło tu żadnego wrażenia na umysłach; dawno się spodziewano tey odmiany. Od r. 1796 Genua prawdziwie i rzeczywiście Francuzką była dzierżawą. Mało na ogłoszoném teraz wcieleniu zyska nieprzyiaciel, który od lat 9 panem był skarbów, statków, żołnierza, maytków, miast i twierdz całey Liguryi. Dziś rozumieią Anglicy, że Napoleon Buona-

parte na tak małey zdobyczy nie przestaiąc, do Francyi alboteż do Włoskiey korony przyłączyć wkrótce każe nie tylko Parmę, Placencyą, i Guastallę, ale też Etruryą, i RP. dawniey Wenecką, zrobiwszy zamianę lub inne umowy z Macarstwami do tego wchodzącemi.

Czekamy codzień doniesienia o wyściu na morze flotty Batawskiey z Texel; składa się z 5 okrętów lin: 6 fregat, 70 statków przewozowych.

Waleczny Kapitan Maitland, który szturmem dobył port i zamek Hiszpański Muros, miasta zwycięzcom rabować nie dopuścił; nieprzyiacioł w boiu poległo 30; Anglików iest kilku ranionych.

Gdy w izbie wyższey po przeczytaniu pisma Królewskiego względem summy potrzebney na interessa zagraniczne powstała Oppozycya, żądaiąc ażeby Parlament rozwiązany nie był; X. Gallii z nią trzymał przeciw Ministrom.

Z New York piszą 20 Maia, że w m. kwietniu podobno iuż powtórnie wtargneli Murzyni do części Hiszpańskiey S. Domingo. Dessalines stanowszy pod miastem stołecznem teyże imienia, przysłał do G. Ferranda następuiącą odezwę: Jan Jakób 1 Imperator Hayti kommendantowi woysk Francuzkich: Ponieważ sprzeciwia się prawom konstytucyinym i niepodległości naszego państwa przebywanie woysk obcych w iakieykolwiek części tey wyspy; przeto wam zalecamy, ażebyście w 24 god. ztąd ustąpili. Jeżeli w czasie przepisanym nie wynidziecie, miasto wydam na rabunek, obywatelów każę zamordować. Nie zląkł się pogróżek mąż rycerski, wycieczkę powszechną uczynił na obóz nieprzyiacielski, wszystkie szańce zdobył i z ziemią zrównał; zatém Czarni do kraiu swoiego powrócili.

Przed kilko d. na tuteyszym teatrze widzieliśmy przypadek zabawny. Zaleciła zwierzchność duchowna entreprenerowi zamykać spektakl przed północą w sobotę dla uszanowania następuiącey niedzieli. Stało się. Lecz spektatorowie nieukontentowani, głośno powstaią na aktorów; meble, instrumenta muzyczne, papiery wniwecz obrócono, zdarto zasłonę i wiele kosztownych ozdob. Nie pomogły prożby, rady; straż sprowadzona dla uśmierzenia rozruchu, zdumiała się prawie, widząc iż nie od podłego gminu pochodzi; ale sprawą iest pierwszych obywatelów w narodzie. Szkoda przenosi 5 t. FS. Uspokoili się przecie wszyscy, gdy iuż nic do zepsucia nie mieli, entreprener z burzycielami sprawę w sądach rozpoczoł.

Niezręczny przyiaciel gdy nieumieiętnie pomaga, szkodzi. Tak się stało z Melvillem. Oppozycya chciała, ażeby stawał u kratek izby wyższey dla usprawiedliwienia postępków swoich; taki process trwa częstokroć lat kilkadziesiąt, wycięcza oskarżonego; ten iednak oczyścić się może. Przyiaciele otrzymali w izbie niższey, ażeby Lord przez G. Prokuratora był pozwanym do sądów zwyczaynych. Tu krótsza rozprawa; lecz przysięgli żadnych iuż wymówek przyiąć nie mogą, prosto stanowiąc, czyli obwiniony przestąpił lub nie, wyraźne prawo. Po ich wyroku następuie w sądach przyzwoitych zastosowanie prawa do przypadku, i naznaczenie kary. Przysięgli nie maią względu, przestępstwo wielkie iest lub małe; grzech zawsze równy. Tym sposobem sam Pitt zostałby nieomylnie ukaranym, gdyby go nie dyspensował od sądu Parlament. Chociażby przestępca wyłroczeniem swoiém zbawił oyczyznę, zawsze rzekną przysięgli, że prawo gwałt cierpi.

FRANCYA.

Paryż 27 Czerwca. Zewsząd razem, z Hiszpańskich i Francuzkich portów, przyszła wiadomość, że flotta zprzymierzona Jamaikę i Trinitadę zdobyła. Rząd milczy o tém; przeto rozsądni pogłosce nie wierzą, pamiętaiąc iak niedawno kupieckie i żeglarskie doniesienia opisywały nam dokładnie zaięcie Lisbony i skarbów Angielskich w Portugallii całey. To samo być może z nową zdobyczą; chociaż nie iest niepodobno, że Villeneuve i Gravina poszli do Indyi zachodniey, a znalazłszy słabszych i nieprzygotowanych nieprzyiacioł, wiele przedsięwziąć mogli. Przydaią niektórzy że goniec z Hiszpanii prosto poiechał z ważnym rapportem do Medliolanu; ieśli tak iest, krótka ieszcze potrzebna cierpliwość.

Sławny Thermidorianów naczelnik Tallien, który wybawił Francyą do zguby przeznaczoną spiskiem Jakobińskim, nie umarł w Alicante; powrócił do zdrowia, i sam doniosł o życiu swoiém przyiaciołom. którzy śmierć iego opłakiwali.

Prefektom departamentowym rząd zalecił: naprzód wszystkich Biskupów opatrzyć sprzętami potrzebnemi do służby Bożey i wygody domowey, częścią z pieniędzy które skarb na ten koniec przeznaczył, alboteż z dobrowolnych składek i ofiar wiernych. Co gdy się stanie, Prefektów obowiązkiem iest pomienione sprzęty wiernie spisać, naydaley za miesiąc, i regestra złożyć w archiwach, nie opuszczaiąc nawet pastorałów, które wszystkim Pasterzom Napoleon Buonaparte darował. W dalszym czasie, gdy który Biskup złoży urząd, albo umrze, sprzęty dostać się maią następcy; zatracone z pozostałey własności zmarłego lub oddalonego trzeba odkupić; tym sposobem Katedry i domy Biskupów nigdy ogołocone nie będą.

Batawowie spodziewaią się prędkiego pokoiu. Od czasu ogłoszenia u nich nowey Konstytucyi, Pensyonarz Schimmelpenninck ciągle korresponduiący z rządem naszym, nieraz oświadczył wyraźnie, iż ma niezawodną pewność, że negocyacye będą wkrótce zaczęte, a pokoiu podpisanie od Anglików samych zależy. Gdy znacznieysi kupcy Amsterdamu ubolewali przed nim, na powszechny i surowy zakaz wprowadzania do kraiu towarów Brytańskich, odpowiedział: że podobno w prędkim czasie odmiana musi nastąpić; teraz przepisy ogłoszone, ostre wprawdzie i przykre, lecz potrzebne, ściśle zachować trzeba. Przydał, że Monarchowie W. proiekt podaią do ugody powszechney, który zapewne Anglia przyimie bez uporu, gdyż oświadczyć mieli, że w przypadku odrzucenia warunków słusznych i przystoynych, nie chcą mieć związku żadnego z dworem Londyńskim. Są inne wiadomości, że Napoleon Buonaparte trzeciąieszcze odezwę uczynił do Jerzego 3.

Rozumieią Włosi, że Parma i Placencya do Francyi wcielone, z Liguryą i departamentem Piemontskim Marengo, 28 dywizyą woyskową składać powinny. Kray ten od lat kilku pod rządem Francuzkim będący, czyni dochodu rocznego 2 mill 500 t. fr. dusz liczy 500 t. Stolica Parma 50 t. mieszkańców zawiera, Placencya 20 t. Granicza z Piemontem, Liguryą, Królestwem Włoskiém. Administratorem dziś iest Moreau. RP. Łukieska która prosi Napoleona, ażeby dał iey pana ze krwi swoiey, od kilku wieków udzielna, słaba, zawsze cudzey opieki potrzebowała; mianowicie handel morski, dusza iey bogactw, zależał od woli możnieyszych sąsiadów. Liczy 120 wiosek, w nich dusz 120 t. Stolica Luca miasto ozdobne, 11 bastyonami warowne, liczy mieszkańców 42 t. dochod kraiu całego million fr.

Wędrowny cudzoziemiec, który *6* Marca z wyspy Francuzkiey wyszedłszy na okręcie Austryackim, do Cadix przybył niedawno, powiada; że Admirał Linois od początku woyny zabrał na morzach wschodnich Anglikom 35 okrętów kupieckich, między któremi było 10. należących do kompanii Indyiskiey. Gdy pomieniony wędrownik wyieżdżał do Europy, niespracowany i szczęśliwy Linois gotował się do nowey żeglugi, zadać maiąc śmiertelny cios handlowi nieprzyiacielskiemu w tych stronach. G. Kapitan wyspy Decaen odebrał z lądu Indyiskiego rzetelne wiadomości, co się tam stało do końca stycznia. W grudniu Anglicy pod miastem Delhy klęsk wiele ponieśli od Marattów; chociaż twierdzy nie mógł dobyć Holcar. Ten orzeźwiony wiadomością o woynie zaczętey między Francyą i Anglią, postanowił korzystać z okoliczności, i przedsięwzięcie oswobodzenia Indyi silniey popierać. Indyanów tłumy garną się do wybawicielów, gdzie mogą bezpiecznie okazać wrodzony żal i nienawiść ku Europeyczykom. Woyska regularne kompanii nie wystarczaią na wszystkie potrzeby w kraiu tak rozległym; niedostatek Europeyczyków zastępuią Sipayowie i Marattowie; lecz tym trudno zaufać. Holcar w styczniu odniosł walne zwycięztwo nad Anglikami, którzy stracić mieli 4 do 5 t. żołnierza rozmaitego. Tenże podróżny powiada, że 24 kwietnia o 150 mil na zachod wysp Canaryiskich widział 25 żaglów, i rozumie, że to była flotta zprzymierzona do wysp, iak zdawało się, Antilskich płynąca.

Napoleon uwiadomiony o bitwie którą niedawno pomyślnie stoczyła z Anglikami dywizya flottylli kapitana Hamelin pod Fecamp, oświadczył ukontentowanie nayważsze, imiona dystyguiących się rycerzów rozkazał wypisać. Flottylla dział miała 12, nieprzyiaciel 120; Francuzów do boiu stawało 150, Anglików 700; statki nasze kosztowały 200. t. fr. Angielskie 2 mill. Daliśmy

iednak odpór, nieprzyiaciel ustąpił uszkodzony. Czas iest niedaleki, zwłaszcza gdy szalupy osadzone będą maytkami od zadawnionych przesądów wolnemi, żołnierzem odważnym i nieco wprawionym do morskich obrótów; że pływaiace ogromne twierdze, iak nazywaią okręta swoie Anglicy, okryte działami, unikać iednak zaczną spotkania z małemi statkami Francuzów, gdy te nosić będą w iedno zebrane tyle dział i ludzi, iak wiele ich ma nieprzyiaciel.

Tu mamy za rzecz niewątpliwą, że RP. Raguzańska wkrótce przyłączona będzie do Monarchii Austryackiey; nie wielka iest obszerność tego kraiu; położenie portu stołecznego bardzo wygodne dla Dalmacyi. Raguza miasto nowo zabudowane po trzęsieniu ziemi, które r. 1667 stare domy z ziemią zrównało. Obywatele zatrudniaią się iedynie handlem, który pod opieką Franciszka 2 szczęśliwiey, niż pod Selimem 3 zakwitnąć może.

Napoleon ze Włoch miał powracać przez górę Simplon; inną drogę obrał, gdy od Marszałka Brune oczywistego świadka odebrał wiadomość, że przeprawa iest niewygodna. Tymczasem część gwardyi z Mediolanu powracaiącey do Francyi przeszła górę pomienioną, i do Sabaudyi wkroczyła. Droga nowa ledwie w r. nast. będzie dokończona, chociaż 4 t. robotników w r. ter. rząd użył.

Marszałek Berthier dziś powrócił do nas ze Włoch; słychać iż wkrótce ma pośpieszyć do obozów nad Oceanem stoiących.

Marszałek Lannes wyieżdża do armii na wyprawę Angielską przeznaczoney, którey liczna dywizya pod iego hetmańśtwem zostanie.

Nadgrodę wyznaczoną od sławnego Lalande za naylepszą w roku całym obserwacyą Astronomiczną, i naypożytecznieyszą do wzrostu tey nauki, otrzymał Harding Astronom Niemiecki, który odkrył Planetę Junony.

Z Toulonu wynidzie wkrótce flotta nowo uzbroiona; o liczbie okrętów lin. i fregat nic nie wiemy; rząd nasz statecznie ukrywa przed wiadomością powszechną czynności departamentu morskiego, o których pospolicie pierwszą i naydokładnieyszą wiadomość odbieramy od nieprzyiaciela. Słychać iż prawie tak liczna będzie, iak owa którą Villeneuve prowadzi w nieznaiome strony. Kto nie widział, nie może wyobrazić sobie, z iakim pośpiechem i pilnością idzie robota w portach naszych. Rzemieślników tłumy zebrano w całey Monarchii; liczą ich ogułem 200 t. Jakoż tak wielkiey liczby rząd potrzebował, chcąc w 2 letnim przeciągu wystawić flottyllę, i 60 okrętów lin. naprawić, zbudować, i uzbroić. Toulońskie iuż są gotowe do wyiścia pod żagle; rząd kazał kilka t. żołnierza lądowego do portu sprowadzić. Podobnym sposobem gotuie się Mississy opuścić Rochefort, i nową wyprawę przedsięwziąć z nowym żołnierzem. Od Admirała Magon wkrótce czekamy ważnego doniesienia; nikt nie wątpi, że popłynoł do Terra Nova.

Według edyktu ogłoszonego w Mediolanie, rzeki Sesia i Tesino wpadaiące do Po, odgraniczać maią departamenta Francuzkie od Królestwa Włoskiego.

W Boulogne śpieszne przygotowania czyniemy do przyszłego lądowania; liczna dywizya gwardyi ztąd wysłana iest do portu; wiedzą o tém Anglicy, a w niepewności długiey zostaiąc nie śmieią ieszcze wysyłać potrzebnych posiłków do Indyi.

2. Młodziency, którzy zabili zbóycę Mamino nad Alpami króluiącego, iak sam siebie nazywał, w granicach Piemontu, prócz 4900. fr. od rządu obiecanych, 500 otrzymali z rąk G. Menou w nadgrodę przywróconey ziomkom i podróżnym spokoyności. Napoleon uwolnił od kary na którą zasłużyli nie stawaiąc pod chorągwiami konskrypcyą zaięci.

BATAWSKA RP.

Amsterdam 29 Czerwca. Pensyonarz dokończył, i wkrótce do uwagi Wysokich stanów poda proiekt skarbowy; ma przyiść do skutku 1 stycznia r. 1806; stanowi 2 gatunki podatków iednostaynych i równych w całym kraiu; do 1 Klassy należą; danina z dóbr nieruchomych, biorąc ich wartość z 10 letniego dochodu; od naięcia domów w miastach, od służących, karet, koni, drog, kanałów, bydła, dóbr ruchomych. W 2 klassie położono podatek od soli, mydła, torfu, trunków i napoiów, miary i wagi, zboża, statków na rzekach, kanałach, stępla, kawy, herbaty, cukru, billardów; od kramarzow; naostatek cło ogulne. Wyrachowali autorowie proiektu, że tym sposobem zbierze się więcey 50 mill. zł. holl. iak wiele RP. potrzebuie na wydatek roczny podczas pokoiu.

Słychać iż oboz z pod Zeyst przeniesiony będzie do Hollandyi północney, a woyska Francuzko Batawskie zabiorą się na flottę w Texel; dokąd iuż ruszyła artylerya.

Według etatu nowego armia Batawska z 1972 głów iazdy, 18057 piechoty złożona, kosztować będzie do roku nie więcey nad 5 mill. 51 t. zł, holl.

WŁOCHY.

Genua 15 Czerwca. W lipcu otwarte będą nowe sądy w całey Liguryi według przepisów prawa Francuzkiego. Minister Champagny silnie zachęca sędziów naszych, ażeby zaległe sprawy iak nayrychley kończyli, sposobiąc się do porządku nowego; kazał sobie podać regestra kryminalnych i cywilnych. Stanu Konsyliarz Bigot zesłany iest do nas dla urządzenia sądów; Arcy Podskarbi Lebrun iutro spodziewany. Parma i Placencya wkrótce maią być przyłączone do 28 dywizyi woyskowey, podzielone na 2 departamenta; wszystkich więc 6 będzie: Genui, Montenotte, Appeninu, Marengo, Parmy, Placencyi. Generał Gubernatorem podobno będzie osoba z familii panuiącey.

Mantua 20 Czerwca. Napoleon Buonaparte d. 17. bardzo rano wyiechawszy z Verony, oglądał wszystkie kompanie, iednę po drugiey, dywizyi G. Gardanne, co trwało do 10 god. zatém pośród okrzyków ludu ruszył do Portolegnago, twierdzy nad Adigą leżącey; gdzie stanowszy po południu, siadł wraz na koń, i obieżdżał przez kilka god. dawne fortyfikacye i nowo założone, wydaiąc potrzebne rozkazy, gdzie i iakim sposobem dokończyć lub naprawić trzeba. Ten dzień cały deszcz padał; iednak obywatele miasta naszego stali pod gołém niebem czekaiąc przybycia Monarchy. Przyiechał nakoniec pożądany o 9. god. wieczorem; tegoż d. po południu przybyła do murów naszych z Mediolanu małżonka iego, oboie przywitani z nayw iększą okazałością na iaką tylko zdobyć się można było.

Nazaiutrz rano Napoleon konno przez kilka god. oglądał wszystkie twierdze; naydłużey bawiąc w tych mieyscach, które osuszać zaczęto, ażeby zdrowsze było powietrze w mieście, i do obrony sposobność większa. Resztę d. zabrał gabinet; wieczorem panuiący był w teatrze, gdzie grano Egerią Metastazego; po spektaklu przez chwilę pokazał się na balu mieyskim. D. 19 dawał audyencyą duchowieństwu, kraiowym urzędom, Officyerom całey dywizyi i garnizonu Mantuańskiego; po południu dokończył oglądanie fortyfikacyi naszych, rozkazuiąc pokazać sobie te mieysca, z których r. 1799. G. Kray szturmował twierdzę, i opowiedzieć znacznieysze szczeguły tego oblężenia.

Dziś rano małżonka Napoleona do Bononii wyiechała, sam iutro pośpieszy; teraz ogląda ieszcze twierdze nowe od Pietolo, mieysca sławnego narodzeniem Virgliusza; tamże widział monument z rozkazu swego postawiony wielkiemu Poecie. Przy bramie Cerese zalewy zaczęte dokończyć pilnie zalecił. Pod wieczor ma rozdawać znamiona legionu honorowego Officyerom i żołnierzom zasłużonym; da audyencyą urzędnikom kraiowym, którzy na pismie podać powinni własne uwagi o tamach i groblach, o rolnictwie, handlu, kunsztach, rękodziełach, naukach; naostatek o potrzebach całego departamentu. Przez cały czas bawienia się u nas Napoleona wszystkie domy co noc oświecone były.

22 Maia Officyer Austryacki Tassis z kilko żołnierzami przeszedł Adige rzekę w okolicach Verony, upędzaiąc się za zbiegłemi od regimentu, poymał, i przymusił Włoskich przewoźników, ażeby wszystkich na brzeg Austryacki dostawili; chociaż im zabraniał to czynić urząd mieyscowy. Marszałek Jourdan iako nayważnieyszy kommendant armii Francuzkiey we Włoszech, zaniosł skargę do G. Bellegarde kommenderuiącego w Wenecyi o zgwałcenie granic. Bellegarde odpisał w grzecznych wyrazach obiecuiąc wkrótce przysłać wyrok sprawiedliwy

Mediolan 18. Czerwca. Napoleon Buonaparte Biskupstwo Brescia oddał Kardynałowi Dugnani.

Minister zagranicznych interessów kraiu naszego ogłosił swóy rachunek; dano iemu ze skarbu na wydatki departamentowe million 400. t. lirów; z tych wydał million 27. t. reszta w kassie została.

DONIESIENIA

DO KURYERA LITEWSKIEGO N. 3.

J. F. Bietsch i Komp. rekomenduią Młodzi Litewskiey znayduiącą się dla niey w Księgarni użyteczną Książkę *titi* Kommeniusza *Swiat Malowany*, czyli wszelkich rzeczy na świecie i działań ludzkich *wyobrażenie i wymienienie* w Łacińskim, Polskim, Francuzkim i Niemieckim Językach. Oprawna z figurami illuminowanemi flo. 18. gr. 10. czarnemi 12. 10.

Dla Amatorow Literatury Francuzkiey znayduie się. *Dictionnaire Historique ou Histoire abregée de tous les hommes célèbres ou connus par leurs vices. 13. vol. in 8. joliment rélié R. 58. C. 30. Nouveaux Contes Moraux par Medame de Genlis. tomes 4, 5, 6. in 12 3. R 30. C.*

Gdy Naywyższym Imiennym Jego Imperatorskiey Mości Ukazem dnia 9 Junii Roku idącego 1805. wydanym na wszystkie ogólnie Sprawy, i Pretensye, do Massy Maiątku w kraiu Rossyiskim położonego, JOXcia Dominika Radziwiłły, Ordynata Nieswiskiego, i Ołyckiego, oraz wzaiemne Tegoż Xcia do kogożkolwiek stosować się mogące Pretensye Jedynie Sąd Ninieyszy wyznaczonym został; i Termin dwóletni na wstrzymanie Exekucyi Dekretów Ukazem 1804. Julii 24. d. oznaczony, ieszcze na Rok Jeden przedłużono. w Uskutecznieniu przeto Naywyższego Ukazu, gdy Ninieyszy Departament po ukończeniu wakacyinego czasu w dniu 1. 8bra idącego Roku rozpocznie dalsze Sądownictwo, aby zatym wszyscy Kredytorowie i Pretensorowie Xięcia Dominika Radziwiłły przychodzili do Ninieyszego Sądu, i wnosili Sprawy, o tym Sąd Główny Litewsko Wileński Drugiego Departamentu Obwieszcza.

Zwykle w każdym Ru zbiera się kompania przyiacielska d. 29. Augusta w terminie przypadaiącego Jarmarku w Zaborzu w Gubernii Mińskiey Ptcie Dzisnieński sytuowanym. Dla następnie spodziewaney Elekcyi w Guber: Mińskiey 7bra 1. w Ruter: 1805. czas takowego zboru w dniu 15 Aug. zdeterminowany, od którego w ciągu dwutygodniowym Trupa teatru przyiacielskiego amatorów, że zwykle swe zabawy do osłodzenia godzin towarzystwa rozwinie, przyrzeka; o czém iżby w różnych Guberniach mieszkaiących zawiadomić, w Gazecie Kuryera Litewskiego awizuie się Datt. 1805 d. 20 Junii w Zaborzu.

Litewsko Grodzieński Rząd Guberński, znayduiące się w mieście Grodnie spustoszałe domy i niezabudowane place, których właściciele naprawić ani zabudować nie mogą, na mocy konstytucyi 1764, Senackiego ukazu 1775 postanowił przedać z publicznego targu; chcących nabyć wzywa na ostatni termin Julii 15 d. roku ter.

Zeszła Marya z Polembow Leszczyńska Półkownikowa dyspozycyą swą i ostatnią wolą w Ru ter. 1805 Msca Kwietnia 13 d. w Tulczynie datowaną i w tymże Roku i miesiącu 15 d. w Akta Ziem: Pttu Bracławskiego wprowadzoną, przeznaczyła dla JP. Anny z Mictlickich Rudnickiey złł: 60,000. i ruchomość w srebrze futrach sukniach i bieliźnie, którą JP. Rudnicka zebrawszy dowody swoiego kuzyństwa z zeszłą Leszczyńską, Metryki Chrztów, szlubow i innych pism, oraz zaświadczeń Rządowych winna iest dla uzyskania należności takowey do JW. Ludowiki Graffini z Potockich Kossakowskiey w Guber: Wileń: Woytkuszki, w Grodzień. Brzostowicę maiącey swoie dobra, udać się.

* * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * *

JP. Pinetti Demonstrator Fizyki ma honor donieść przezacney publiczności, że

reparacya starego Teatru w Oskierczyńskim pałacu dokończona iest, że wszelkim względem na bezpieczeństwo i ochędóstwo. Zona JP. Pinetti d. 10 lipca w poniedziałek da pierwszą reprezentacyą sztuk wcale ciekawych i zabawnych. Nie potrzeba tu wyliczać co zawiera gabinet iego, ażeby têm bardziey i przyiemniey zadziwieni byli, którzy raczą zaszczycić spektakl obecnością swoią. Ten zaś będzie dawany w każdy Poniedziałek, Srodę i Piątek, zawsze z sztuk nowych wesołysh i zabawnych. Będzie na teatrze wielka illuminacya i Muzyka; zaczyna się Spektakl o g. 7 wieczorem. Płaci się od osoby do gabinetu wchodzącey Rubli 2, do Orkiestry, gdzie są ławy do siedzenia Rubel 1, do parteru pół rubla, do Galeryi ćwierć rubla. Od loży za tyle osob ile zmieścić się w niey może, 2Cz. zł. od loż wielkich N 1 i N. 8 4 cz. zł. Biletów można dostać w tymże teatrze rano od g. 9 do 4 z południa, poźniey w kassie.

* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *

W Miesiącu 9brze 1804. Ru ukradziono w Wilnie w Domie Sledzińskiego; w Brylantach, kamieniach rzeźby starożytney; kamieniach kolorowych wiele obiektow w złocie i innych wiele drogich a niepospolitych rzeczy; sprawcow iakowego złodzieystwa przez staranie Policyi Wileńskiey I. części Inspektora Tarnowskiego odkryto; ktorzy pociągaią trzech pryncypalnych; przeto się uprasza całey. Publiczności, ieżeliby poznano którego, z poniżey opisanych, żeby łaskawie chciała donieść do Poll. Wileńskiey; i do wdzięczności właściciela obowiązać.

Jerzy Zukowski wzrostu więcey iak srzedniego, ospowaty, oczu czarnych twarzy czarniawey pociągławey, nosa miernopodługowatego, włosow na głowie czarnych kompl xyi dość grubey; Kamerdynersko nasługuiący lat blisko 40.

Jan Saydakowski lat do 30 wzrostu małego twarzy i nosa podługowatego; włosow na głowie światło rusych. Miał surdut Szaraczkowy, z żółtemi guzikami, płaszcz takiż, kapelusz zaięczy, okrągły; przebywał w Wilnie i Grodnie.

Konstanty Swarszczewski rodem z Plebanii Kossowskiey Ptu Słonim. lat blisko 30 wzrostu miernego, a więcey niskiego, twarzy proporcyonalney, oczu i włosow czarnych, nosa dużego orlego, mowy zaiąkliwey nie co z professyi kucharz.

Ponieważ Szlachetny Jakub Gryss Obywatel Miasta Gubernskiego Wilna Kamienicę w tymże Mieście pod Nor 103. w Roku przeszłym 1804. Junii 4. dnia przed Aktami Magistratu Wileń: przyznanym zastawnym Prawem JP. Szlachetnym Józefowi i Rozalii Makowskim Obywatelom Wileń: w summie czer: zł: tysiąc zawiodł I do possessyi postąpił, udzielnie ciż Makowscy za Przelewem od WW. Tura czer: zł: czterysta, Narbutta Szambel: czer: zł: sto czterdzieście maią; a więc ledwo Walor pomienioney Kamienicy za tę summę wynosi. Przeto Jżby nikt rzeczonemu Gryssowi za Ewikcyą tey Kamienicy naymniey długu nie kredytował, Prześwietne Publicum ostrzega się.

W Wileńskiey Gubernii po Miastach oddaią się dochody na Arędę, a mianowicie czopowe, czyli od przedaży, trunkow, śledzi, soli, dziegciu i smoły, w Wilnie Kownie i Wiłkomirzu; a także w tychże miastach, oprócz Wiłkomierza Konsumpcyiny podatek, czyli od rzezi Bydła; życzący zatym wziąć takowe dochody w Arendę na lat 4. od 1. Maia Roku następuiącego 1806. maią się stawić do Wileńskiey Skarbowey Jzby dla odbyć się powinney Licytacyi w nastempnych terminach: amianowicie na 1. termin 9. Nowembra, na drugi 14. tegoż miesiąca i natrzeci 22. również miesiąca 9bra Rokn teraznieyszego 1805. z dostatecznemi Ewikcyami i swiadectwam o swoim lub swoich poręcznikow maiątkach; że oddaiące się w Ewikcyą maiątki są ich własne, nikomu nieprzedane, nie zastawione, ani żadnemi długami nieobciążone. Wielość wybieraiących się dopióro Dochodow czopowego, sosowego i Konsumpcyinego w monecie Srebrney w wyżey rzeczonych Miastach iest następuiąca: w Gubernskim Mieście Wilnie 46,400. Rubli, Kownie 2,500. Rubli, w Wiłkomierzu 408. Rubli; na iakim zaś fundamencie wybieraią się wyżey rzeczone Dochody, będą uwiadomieni przy czynić się maiącey Licytacyi.